

DE LOTGEVALLEN VAN EEN ONDERKRUIPER

22 p. r. ca.
p. r. ca.
Curs. }
Veel wordt er in Nederland niet gestaakt. Als het wel gebeurt, dan wordt er ook veel over geschreven en gesproken. Enkele maanden geleden werd er een konflikt uitgevochten in de Rotterdamse haven. Bij zo'n konflikt wordt door de deelnemende partijen van alles gedaan om de pers en de publieke opinie in te lichten en op de hand te krijgen. Bij dit alles is er één vergeten groep, de onderkruipers of met een net woord de 'werkwilligen'. Zij spelen in het konflikt een belangrijke rol, zoals bij het sleeperskonflikt en de Shell-staking.

— ARBEIDS BESPAREND —

K
Cent.
afk. mee.
10 1/2 p. ca.
In 1907 vond er in Rotterdam ook een staking van havenarbeiders plaats. Ging het in 1979 ook tegen de vakbonden in 1907 stond de gehele socialistische beweging achter de stakers. De aanleiding was toen de invoering van graanelevators (in 1905), die veel werk van de arbeiders overbodig zou maken. In 1905 waren de vakorganisaties niet sterk genoeg om een aktie daartegen op te zetten. Bovendien ontstond er onenigheid over het nut van zo'n arbeidsbesparende machine. Zo werd er in Het Volk (partijdagblad van de Sociaal-Demokratische Arbeiderspartij, SDAP) een pennestrijd gevoerd door Hendrik Spiekman, de leider van de SDAP in Rotterdam, en Janus (A.C.) Wessels, de leider van de algemene vakbond van havenarbeiders. Spiekman was tegen de invoering; Wessels was ervoor; de elevator zou het werk verlichten. Want het havenwerk was buitengewoon zwaar, langdurig en ééntonig.

ok.
OORLOGS
SCHIPEN.
In september 1907 brak de staking toch uit. De gehele haven werd stilgelegd. De bootwerkers, tot dan toe buiten de tijden van stakingen slecht georganiseerd, werden ook nu weer massaal lid van de vakbond. De reders namen direkt krasse maatregelen. De politie en de marine werden om assistentie gevraagd. Er werden zelfs oorlogsschepen gestuurd om de orde te handhaven. Een ander middel om de staking te breken was het aantrekken van 'werkwillig' volk, onderkruipers.

ARM
ROTTERDAM
Wanneer de staking op zijn hoogtepunt was, verscheen er in Het Volk op 19 oktober 1907 de eerste aflevering van een serie van vijf artikelen over de lotgevallen van een onderkruiper, geschreven door redakteur Louis Schotting. Deze was het jaar tevoren naar Amsterdam gekomen. Vanaf zijn geboorte (1870) tot 1906 woonde hij in Rotterdam. Hij speelde een belangrijke rol in de socialistische beweging; voorzitter van de SDAP-afdeling en secretaris van de Rotterdamsche Bestuurdersbond (R.B.B.). Samen met Spiekman beschreef hij de woon- en leefomstandigheden van de arbeiders en paupers in het boekje Arm Rotterdam. Hoe het woont! Hoe het leeft!.

Hij kende de situatie van de arbeiders zeer goed.

Vermomd als bootwerker (met een ongeschoren uiterlijk en pet) trok hij naar de haven om het leven en denken van de onderkruipers te beschrijven. Maar hij gaf ook rake typering van het havenwerk en van het taalgebruik. De bedoeling van Schotting was te laten zien wat voor soort mensen de staking wilden breken. Deze 'modern' aandoende manier van journalistiek werk (Schotting was de eerste!) doet denken aan de onthullingen van Günther Wallraff. Ook Louis Schotting onthulde de smerige praktijken van de bazen. En evenals Wallraff ging hij zelf dat smerige werk doen.

*Tussenkop
RISKANTE
ONDERNEMING*

Bij vrijwel iedere staking traden onderkruipers op. Een aantal beschrijvingen van Schotting waren dan ook algemeen geldend. De goede behandeling door de bazen is haast spreekwoordelijk geworden ('Koning Onderkruiper'). Hij toont dat ook steeds duidelijk aan. De onderkruipers waren meestal geen vaklui, vaak wel beroepsstakingsbrekers. De beweegredenen van zulke mensen waren heel verschillend. De arbeids- en levensomstandigheden waren slecht; er was veel werkloosheid. Dat bracht velen er toe dit soort werk aan te nemen. Treurig is het verhaal van een al oudere zeilmaker, die een zieke vrouw en dochter had en al anderhalf jaar geen cent verdiend had. Uit pure noodzaak moest hij tegen zijn moraal in gaan onderkruipen. En zo waren er meer. Dat maakte vrijwel elke staking van arbeiders in de negentiende eeuw en 't begin van de twintigste eeuw tot een riskante onderneming.

De 'elevator'-staking was begonnen als een staking van alle havenarbeiders. De wegers en controleurs (een andere groep als de bootwerkers) sloten halverwege een overeenkomst met de bazen en gingen weer aan het werk. Hun werk was direkt betrokken bij het sjouwerswerk van de stakers. Zonder bootwerkers konden ze niets doen. De onderkruipers moesten dat opvangen. De wegers bleven wel achter de stakers staan. Ze probeerden dan ook de onderkruipers zoveel mogelijk te hinderen, ze extra hard te laten werken.

*Dus hierkop
BIER.*

Het meest opvallende in de beschrijving van Schotting is de enorme afschuw van iedereen voor het werkwillige tuig. Zelfs de politie haalde voor hen de neus op. En de bierverkopers verkochten geen bier aan hen, hoewel het driedubbele geboden werd. De onderkruipers moesten het wel als een diepe vernedering beschouwd hebben. Spiekman schreef dan ook: "welk arbeider zou zich ook voor zulk werk leenen?"

De hier afgedrukte tekst is een gedeelte van een pamflet, dat weer een overdruk is van de vijf artikelen van Schotting in Het Volk. Het spreekt voor zichzelf.

marten buschman.